

İZLENCE

TKL 202 Türk Dili II

Dersin Tanımı

TKL 202 Türk Dili dersi zorunlu üniversite dersleri arasında yer alır. Öğrencilerin ilk ve ortaöğretim düzeylerindeki Türk Dili ve Edebiyatı

eğitimlerinin ve bu bağlamda kazandıkları dil becerisinin, yükseköğretim düzeyinde devam ettirilmesi esastır. Bu ders, YÖK kanununda belirtilen bu esas çerçevesinde düzenlenerek işlenir.

Dersin Amacı

Öğrencilerin okuma ve anlama becerilerini geliştirmek. Verili dünya, yazı ve kurmaca arasındaki kuramsal ilişkiyi anlatmak. Öğrencilere okuma becerilerinin, anlatı yoluyla “gerçekleşen” modern dünya düzenini daha iyi anlamalarını sağlayacağını göstermek. Bu doğrultuda çağımızı belirleyen en temel çelişkinin kaynakları sınırlı bir gezegende, koşulsuz bir büyüme modelinin refah toplumu için esas kabul edilmesi olduğuna işaret etmek. Bu çelişkiyi aşmak için “sürdürülebilirliği” odağa alan yeni bir okuryazarlık modeline geçişi tartışmak. Bu bağlamda gerçekleşecek nitelikli bir okuma için metne sorulacak doğru soruları öğretmek. Yakın okuma alıştırmaları yaparak, öğrencilerin bir metnin nasıl düzenlendiğini anlamasını sağlamak. İyi edebiyatın nesnel beğeni kıstaslarını ortaya koymak. Başat kurmaca türlerini tarihsel çerçeveleri içinde anlatmak ve öğrencilerin edebiyat beğenilerini desteklemek.

Dersin Kaynakları

Makale Örneği

Cumhuriyet'in İlk Yüzyılında Eğitim: Kurumlar, Etkinlikler ve Öğretim. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Yayınevi, 2024.

Sürdürülebilir Yaşam Rehberi. Ed. Öykü Yaman ve Emine Aksoydan. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi, 2020.

Yardımcı Ders Kaynakları

Bennet, Andrew ve Nicholas Royle. *Şu Edebiyat Denen Şey: Okumak, Düşünmek, Yazmak.* Çev. Mukadder Erkan. İstanbul: Notos Kitap, 2016.

Gezgin, İsmail. *Homo Narrans: İnsan Niçin Anlatır?* İstanbul: Redingot Kitap, 2020.

Pelvanoğlu, Emrah (Haz.). *Radyo TKL: Dil, Kültür ve Edebiyat.* Yeditepe Üniversitesi Türk Dili Birimi Podcast Kanalı. Dinlemek için: [Radyo TKL](#)

Kurmaca Dışı

Birand, Hikmet. *Anadolu Manzaraları.* İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2022.

Gezgin, Deniz. *Doğa Defteri.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2024.

Kısa Öykü

Sabahattin Ali. *Sırça Köşk*. İstanbul: İstek Yayınları, 2019.

Roman

Latife Tekin. *Para Gürültüsü*. İstanbul: Can Yayınları, 2026.

Dersin Yükümlülükleri

Dersin tek kişilik bir gösteri olmaktan çıkıp, çoğulcu bir foruma dönüşmesi öğretim görevlisinin olduğu kadar öğrencinin de sorumluluğundadır. Öğrenciler derse devam etmek ve zorunlu okumaları yapmakla yükümlüdürler. **İlgili yönetmelik uyarınca öğrencilerin devamsızlık durumları için ibraz edecekleri sağlık raporları ya da diğer mazeret belgeleri ilgili %20 devamsızlık payının içinde değerlendirilir.** Dersin izlencesi ve yardımcı kaynakları “yulearn” sisteminde her bir şube için ayrı ayrı mevcuttur. Bu sebeple her öğrenci sisteme erişmek için gerekli ön şartları yerine getirmekle yükümlüdür.

Öğrencilerin diğer bütün derslerinde olduğu gibi, bu derste de idari muhatabı bölümü ve fakültesidir. Öğrenciler dersle ilgili yazılı talep, rapor ya da herhangi bir mazeretlerini bölümlerine ve fakültelerine iletirler. Fakültelerinin uygun bulması halinde karara bağlanan öğrenci talepleri gereği yapılmak üzere **Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümüne** iletilir. Dersin öğretim görevlisinin öğrencilerin rapor, mazeret yazısı, izin formu ya da dilekçelerini kabul edip işleme koyma yetkileri yoktur. **Bu sürecin doğru işletilmesinden öncelikle öğrenci sorumludur.**

TKL Türk Dili derslerinde üniversite genelinde uygulanan harf notu rejimi geçerlidir. İlgili not rejiminin de yer aldığı [Yeditepe Üniversitesi “Önlisans ve Lisans Eğitim, Öğretim Yönetmeliği”ne buradan ulaşabilirsiniz.](#) Tamamı Tıp Fakültesi öğrencilerinden oluşan şubelerde bu fakülteler için belirlenmiş harf notu aralıkları uygulanır.

Ders Programı

16-20 Şubat: Tanışma, izlencenin tanıtılması. TKL Türk Dili derslerinin üniversitemizin sürdürülebilirlik hedefleri arasındaki yerinin açıklanması. Sürdürülebilirlik, edebiyat ve dünyanın yazı yoluyla temsili.

23-27 Şubat: Düşüncenin kurgulanması: kurmaca ve kurmaca olmayan anlatılar. Edebiyat ve kurmaca olmayan (non-fiction) anlatı türleri.

2-6 Mart: Yazı yoluyla nesnelliğin inşası: Makale nedir? Makale / popüler makale ve deneme arasındaki sınırlar ve geçişlilikler.

9-13 Mart: *Sürdürülebilir Yaşam Rehberi*'nden / *Cumhuriyet'in İlk Yüzyılında Eğitim*'den seçili makalenin sınıfta analiz edilmesi.

16-27 Mart (İki hafta): Kurmaca dışı ama / ve edebiyat: Deneme ve yazı yoluyla öznelliğin inşası. Hikmet Birand / Deniz Gezgin'in metinlerinde doğa,

öznellik, deneyim ve bilgi üzerine. (Dersi bayram tatiline denk gelen öğrenciler programlarına uyan herhangi bir TKL şubesinde ders takibi yapabilirler.)

25 Mart Çarşamba saat 14:00, Dr. C. Eralp Alışık Türkoloji Konuşmaları VII:
Konuşmacı: Prof. Dr. Vahit Türk

30 Mart- 3 Nisan: Kurmacanın özellikleri ve düzyazısal kurmaca türleri.

5 NİSAN Pazar, Saat: 13-15:00: ARA SINAV

(Ara sınav haftasında telafi dersi gerektiren durumlar hariç dersler yapılmayacak.)

13-17 Nisan: Sabahattin Ali: iktidar, yoksulluk ve yalnızlık kıskacında "tehlikeli" bir yazarın biyografisi.

20-24 Nisan¹: Alegoriler, öyküler, toplumsal çatlaklar: *Sırça Köşk*

27 Nisan- 1 Mayıs²: Roman sanatı ve romanın türsel biricikliğinin kuramsal anlatımı. Romanın tarihi ve türün modernlikle olan içkin bağı.

4-8 Mayıs: Kenarda kalanların diliyle Latife Tekin ve romancılığı: büyü, yoksulluk ve direnç.

11-15 Mayıs: *Para Gürültüsü*'nün sınıfta tartışılması I: Ne "biçim" bir roman bu?

18-22 Mayıs³: *Para Gürültüsü*'nün sınıfta tartışılması II: Şu bizim parçalanmış, uçucu, yoksun ve hızlı gerçekliğimiz.

25-29 Mayıs: Kurban Bayramı tatili

1 Haziran Pazartesi: TKL 202 Türk Dili II Kapanış Konuşması: *Latife Tekin* (Saat 10:00'da İnan Kıraç Salonu'nda, o hafta başka ders olmayacak.) Öğrenciler kapanış konuşması ya da sempozyum oturumlarından birine katılmakla yükümlü olacaklar.

Latife Tekin Sempozyumu: 1 Haziran 14-18:00 arası GSF 8. Kat Konferans Salonu

14 HAZİRAN PAZAR, Saat: 10:00-12:00: FİNAL SINAVI

Ölçme ve Değerlendirme: Vize: 40 p. Final: 60 p.

¹ 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı nedeniyle perşembe günkü dersler yapılmayacaktır.

² 1 Mayıs İşçi Bayramı nedeniyle cuma günkü dersler yapılmayacaktır.

³ 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı nedeniyle salı günü dersler yapılmayacaktır.

TKL 202 İNCELEME SORULARI

A. MAKALE İNCELEME SORULARI

Makaleler ve diğer bilimsel yazılar incelenirken aşağıdaki sorular yanıtlanabilmelidir. Ancak, makaleler birbirinden farklılık göstereceğinden bazı soruların yanıtlanması gerekmeyebilir. Sorulardan nasıl yararlanılacağı konusunda hocanın yönlendirmelerine uyulmalıdır.

YAZARI

1. Makalenin yazarı hakkında bilgimiz var mı? Kim olduğunu araştırdık mı? Yazılı ödevimizde ya da sözlü sunuşumuzda kendisinden kısaca nasıl söz edebiliriz? (Öğretim üyesi, uzman, bir kurumun kurucusu, başkanı, şu konudaki çalışmalarıyla tanınıyor, vb.)

TÜRÜ, TARİHÇESİ VE MECRASI

2. Makale hangi türe giriyor? (Kitap bölümü, bilimsel bir dergide yayımlanmış, ansiklopedi maddesi, popüler bir dergide yayımlanmış, vb.)
 3. Makale ilk kez mi yayımlanıyor; daha önce yayımlanmışsa nerede, ne zaman? Aradan geçen zamanda değişikliğe uğramış mı? Makale özgün dilde mi yayımlanmış yoksa çeviri mi? Çeviriyse özgün dilden mi çevrilmiş; kim çevirmiş?
 4. Yayımlandığı meca ciddi ve saygın mı? Yayımlayan kurum ya da yayınevi nasıl biliniyor?

GÖRÜNÜŞÜ

5. Makale kaç sayfa? Alt bölümlere ayrılmış mı? Kaç alt bölümden oluşuyor? Alt bölümler adlandırılmış mı? Alt bölümler numaralanmış ve / ya da başlıklandırılmışsa bunun bir mantığı ve düzeni var mı?
 6. Görsel özellikleri hakkında ne söyleyebiliriz? (Sayfa düzeni, dizgisi, fontların, fotoğrafların, tabloların sunuluşu, vb.)

“NE SÖYLEDİĞİ”NİN BETİMLENMESİ

7. Makalenin bütünü 10-15 cümle içinde nesnel olarak temsil etmek için alt bölümlerini ve paragraflarını dikkate alarak “ne söylendiğini” özetleyelim. Özet cümlelerimizi alt alta listelemek yerine bütünlüklü bir paragraf oluşturalım.

“NE YAPTIĞI”NİN BETİMLENMESİ

8. Makalenin hangi kısmında ne yapıldığını 10-15 cümle içinde nesnel olarak betimlemek için alt bölümlerini ve paragraflarını dikkate alarak “ne yapıldığını” anlatalım (“sorular soruyor”, “tezini öneriyor”, “yazının planını açıklıyor”, “örnekler veriyor”, “eleştiriyor”, “sonuca varıyor”, vb.). Cümlelerimizi alt alta listelemek yerine bütünlüklü bir paragraf oluşturalım.

KAYNAK KULLANIMI

9. Makalede kaynaklar ne şekilde sunuluyor? (Dipnot, son not ya da kaynakça sistemiyle; hem dipnot hem kaynakça sistemiyle, vb.) Künye bilgileri düzgün ve kendi içinde tutarlı şekilde yazılmış mı?
10. Kaç farklı kaynak kullanılmış? Kaynak türleri hakkında neler söyleyebiliriz?
11. Adı geçen kaynaklarla kaynakçada belirtilenler arasında birebir uyum var mı? Metinde belirtilip kaynakçada gösterilmeyen ya da kaynakçada belirtilip metinde adı geçmeyen kaynaklar bulunuyor mu? Uyumsuzluk varsa bunun anlaşılabilir bir nedeni var mı?
12. Kaynaklara gönderme yapan özet, aktarma ve alıntı cümleleri yerli yerinde ve dengeli kullanılmış mı?
13. Kaynak belirtilmesi gerektiği halde belirtilmeyen yerlere rastlıyor muyuz? Alıntılar yeterli mi? Yoksa fazla mı? Gereksiz yere uzatılan alıntılar var mı? Bazı kaynakların aşırı kullanımına rastlıyor muyuz?
14. Yazar hangi durumlarda gönderme yaptığı kaynakları özetliyor, ne zaman aktarıyor, ne zaman alıntı yapıyor? Özgün cümlenin yalnızca bir kısmının alındığı (“analitik”) alıntılarının işlevi nedir?
15. Makalenin künye bilgisini bir kaynakçada yer alacak şekilde yazalım.

İÇERİĞİ VE DÜZENLENİŞİ

16. Makalenin konusunu, tezini ve vardığı sonucu nitelikli bir-iki cümleyle özetleyelim.
17. Makalenin nasıl bir okur kitlesine hitap ettiğini söyleyebiliriz? (Üniversite öğrencileri, lise düzeyi, konunun uzmanları, her türlü meraklı okur, vb.) Hedef kitlesi açısından kendi içinde tutarlı mı?
18. Makalenin içeriği ile düzenlenişi birbiriyle uyumlu mu? (Yeterince iyi yazılmamış makalelerde, anlatılanlar karışık bir düzen içinde sunulur. Örneğin, bir alt bölümde anlatılanlar diğerlerinde anlatılanlarla karışır.)
19. Ele alınan konular peş peşe, alt alta sıralanmış mı, yoksa bölümlemenin bir mantığı ve akışı, bütünlüğü ve sürekliliği var mı?
20. Giriş ve sonuç kısımları beklentileri karşılayacak nitelikte mi?
21. Yazar düşüncelerini nesnel ölçütler içinde sunuyor mu? Başkalarının görüşlerine, özellikle karşıt görüşlere yer veriyor mu? Görüşlerini ifade etme tarzının benmerkezci olduğu söylenebilir mi?
22. Makalede düşünce tekrarına rastlanıyor mu?
23. Yazarın üslubu hakkında neler söylenebilir? (Mesafeli, esprili, ironik, vb.)

24. Yazarın dil bilinci hakkında neler söylenebilir? Düşüncelerini anlaşılabilir şekilde ifade edebiliyor mu? Gereksiz ölçüde uzun ya da dolambaçlı cümlelerle karşılaşılıyor mu? Önemli gramer, imla ve noktalama hatalarına rastlanıyor mu?
25. Makale, genel olarak, vaat ettiklerini yerine getiriyor mu? Önemli anlam boşluklarına, yanıtız sorulara rastlanıyor mu? Özgün düşüncelere sahip ve ikna edici olduğu söylenebilir mi?
26. Makale 5-6 anahtar sözcükle temsil edecek olsak neler kullanılabilir?

TEPKİLERİMİZ

27. Makalede bilmediğimiz sözcükler geçiyor muydu? Varsa, hangilerinin anlamını araştırdık?
28. Makale, düşüncelerimizde bir fark yarattı mı? Özellikle hangi konuda?
29. Zihnimizde yeni sorular doğurdu mu? Yazarına hangi soruları yöneltmek isterdik?
30. Yazarına yöneltmeyi düşündüğümüz temel bir eleştiri var mı?

B. KURMACA İNCELEME SORULARI

Aşağıdaki genel sorular, incelenen kurmaca metnin özelliklerine ve hocanın yönlendirmelerine göre kullanılmalıdır. Akın Tek tarafından çevrilen bu metin yalnızca eğitsel amaçlarla kullanılmaktadır. Kaynak: Laurence Perine. *Story and Structure*. 1959. Harcourt Brace Jovanovich, 1983.)

OLAY ÖRGÜSÜ

1. Öykünün başkışisi kim? Çatışmaları kimle ya da neyle? Bu çatışmalar fiziksel mi, fikirsel mi, ahlaki mi, yoksa duygusal mı? Asıl çatışma, kesin çizgilerle belirlenmiş iyi ve kötü taraflar arasında mı, yoksa bu ayrım daha belirsiz ve karmaşık mı?
2. Olay örgüsü bir bütünlük taşıyor mu? Bölümler, öykünün bütünsel anlamıyla ya da etkisiyle ilişkili mi? Her bir olay bir öncekini mantıksal olarak takip ediyor ve doğal bir şekilde bir sonrakine yol açıyor mu? Öykü mutlu sonla mı bitiyor, yoksa mutsuz sonla mı? Yoksa son belirsiz mi? Bu son hak edilmiş bir son mu?
3. Öykü rastlantıları, beklenmedik olayları kullanıyor mu? Bunlar, bir olayı başlatmak için mi, karmaşıktırmak için mi, yoksa çözmek için mi kullanılıyor? Bu olaylar ne kadar mümkün, ne kadar inandırıcı?
4. Öyküdeki gerilim nasıl sağlanıyor? İlgi, sadece "şimdi ne olacak?" sorusu ile mi ayakta tutuluyor, yoksa bunun dışına da taşan bir merak unsuru söz konusu mu? Sır ya da ikilem örnekleri bulabiliyor musunuz?
5. Öykü, sürprizleri kullanıyor mu? Bu sürpriz önemli bir amaca hizmet ediyor mu? Öykünün bütünüyle bağlantılı mı? Yoksa öykünün zayıflığını

örtmek için mi kullanılmış?

6. Öykü hangi ölçüde “klişe” bir olay örgüsü ile ilerliyor?

KARAKTERLER

7. Yazar karakterleri ortaya çıkarmak için hangi araçları kullanıyor?

Karakterler yeterli derecede dramatize edilmişler mi? Karakter karşıtıkları ne ölçüde kullanılmış?

8. Karakterlerin davranışları tutarlı mı? Yeterli motivasyona sahipler mi?

İnandırıcılar mı? Yazar “kalıp” karakterlerden ne ölçüde uzak kalabilmiş?

9. Karakterler öyküdeki rollerinin hakkını verecek kadar işlenmişler mi? Asıl karakterler tek boyutlu mu, yoksa derinlikli mi?

10. Değişim geçiren karakter var mı? Varsa bu değişim küçük bir değişim mi, yoksa büyük bir değişim mi? O kişilikteki bir insan için akla yatkın (inanılası) bir değişim mi? Yeterli motivasyona sahip mi? Değişimin koşulları oluşmuş mu? Değişim için yeterince zaman tanınmış mı?

TEMA

11. Öykünün bir teması var mı? Nedir? Açık mı, yoksa örtük olarak mı sunulmuş?

12. Tema klişe sayılacak fikirleri destekler nitelikte mi, yoksa bambaşka bir şey mi söylüyor? Yeni bir içgörü mü kazandırıyor, yoksa eskileri tazeleyip derinleştiriyor mu?

SİMGE VE İRONİ

13. Öykü simgelerden yararlanıyor mu? Yararlanıyorsa bu simgeler anlamı taşımakla mı yükümlüler, yoksa sadece anlamı destekliyorlar mı?

14. Öykü herhangi bir yerde durum ironisini, dramatik ironiyi ya da sözel ironiyi kullanıyor mu? İroni ne gibi bir işleve sahip?

BAKIŞ AÇISI

15. Öykü hangi bakış açısıyla yazılmış? Bakış açısının kullanımında tutarlı davranılmış mı? Geçişler yapıyorsa, bunların haklı gerekçeleri var mı?

16. Seçilmiş olan bakış açısı ne gibi yararlar sağlıyor? Öykünün amacı ile ilgili herhangi bir ipucu veriyor mu bu seçim?

17. Bakış açısı karakterlerden birine ait ise, bu karakterin olayları ya da kişileri değerlendirmede birtakım engelleri (akli, duygusal, ahlaki) var mı?

18. Yazar kullandığı bakış açısını bir şeyleri gizlemek için mi, yoksa açığa çıkarmak için mi kullanmış? Odaktaki karakterin bilgisi dahilindeki bazı şeyleri haklı bir gerekçesi olmaksızın okurdan saklamış mı?

DUYGU VE MİZAH

19. Öykü doğrudan duygusal bir etkiyi mi hedefliyor, yoksa duygu öykünün doğal bir yan ürünü mü?

20. Öyküdeki duygu yeterli ölçüde dramatize edilmiş mi? Yazar herhangi bir yerde aşırı duygusallığa (ağlaklığa) yakasını kaptırıyor mu?

FANTEZİ

21. Öykü fantastik öğeler taşıyor mu? Öyleyse, temel varsayım nedir? Öykü bu temel varsayımdan hareketle mantıksal olarak mı ilerliyor?

22. Fantastik öğeler, fantastiklik olsun diye mi işlenmiş, yoksa insan doğası hakkında bir hakikati ortaya koymak için mi? Bu hakikat nedir?

GENEL

23. Öykünün asıl odağı olay örgüsünde mi, karakterde mi, temada mı, yoksa başka bir unsurda mı?

24. Mekânın öyküye katkısı nedir? Bu mekân seçimi elzem midir? Öykü başka bir mekânda da geçiyor olabilir miydi?

25. Yazarın üslup özellikleri nelerdir? Bu üslup öykünün doğasına uygun mu?

26. Başlık öyküye nasıl bir ışık tutuyor?

27. Öykünün tüm unsurları ana amaca birlikte destek veriyorlar mı? Alakasız ya da gereksiz parçalar var mı?

28. Sizce öykünün ana amacı nedir? Bu amaca ne ölçüde ulaşıyor?

29. Öykü temel olarak bir kaçış mı, yoksa bir sorgulama mı sunuyor?

Öykünün amacı ne kadar değerli?

30. Öykü ikinci bir okumayı teşvik (ya da hak) ediyor mu?